

รัฐธรรมนูญ: สิทธิ เสรีภาพของประชาชน

ผศ. ชมพู่ โกศิริรัมย์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ในยุคสมัยที่ประเทศไทย กำลังจะมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการเมืองโดยอาศัย รัฐธรรมนูญ เป็นกติกาใหม่ใช้กำกับชีวิตทางการเมือง ประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่จะต้องอยู่ในจิตสำนึกรับผิดชอบของ ประชาชน คนธรรมดาสามัญโดยทั่วไป และเป็นเรื่องที่มีสิทธิของกลุ่มต่างๆต้องถูกขจัดออกไป หากพูดถึงพัฒนาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมืองในตอนนี้ ที่สำคัญคือต้องช่วยกันพยายามทำความเข้าใจถึง กระแสการเปลี่ยนแปลง แล้วช่วยกันปฏิบัติ(ปรับปรุง)ตนเข้าหาระบบและปฏิรูประบบที่สังคมยอมรับได้ เพื่อขับเคลื่อนประเทศชาติ เป็นการประคับประคองให้กระบวนการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างสันติ มิใช่จะ เอาแต่ยึดติดอยู่ในอำนาจและผลประโยชน์ทางการเมือง ถ้าจะให้พัฒนาการประชาธิปไตยของไทยเรา เป็นไปเพื่อสันติสุขเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง เป็นเรื่องในทุกภาคส่วนของสังคมช่วยกันติดตาม ควบคุมดูแล ข้อสำคัญเราจะต้องพยายามเรียนรู้และเข้าใจถึงเงื่อนไขเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งคงมีอยู่อย่าง มากมายหลายประการด้วยกันพันวิสัยที่คนๆเดียว หรือกลุ่มเดียวจะมองเห็นได้อย่างทะลุปรุโปร่งเพื่อเราจะ ได้รัฐธรรมนูญเป็นเข็มทิศชี้เส้นทางทางการเมือง เพราะรัฐธรรมนูญ จะดำรงรักษาไว้ซึ่งฐานะความ ศักดิ์สิทธิ์ในฐานะกฎหมายสูงสุดของชาติ ย่อมต้องขึ้นอยู่กับปฏิรูปอย่างน้อย 2 ประการคือ

1. ต้องจัดการให้รัฐธรรมนูญเป็นของประชาชนแทนการกำหนดหรือกำกับจากเบื้องบน
2. ต้องปลดปล่อยให้หลักนิติธรรมและอำนาจตุลาการเป็นอิสระอย่างแท้จริง (เสน่ห์ จามริก)

ประเด็นอยู่ที่ว่าจะทำอย่างไรให้โครงสร้างหลักพื้นฐานทั้งสองนี้ได้พัฒนาออกไป จากที่กำลังอยู่ในสภาวะ จำยอมต่อกระแสอำนาจนิยม ไปสู่ฐานะอิสระและสนองตอบกระแสสิทธิเสรีภาพของประชาชน หรือกล่าว อีกนัยหนึ่งสถานภาพของรัฐธรรมนูญไทยก็คือ บรรดาสิทธิเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ไม่ อารับการปกป้องคุ้มครองอย่างจริงจัง เพราะอาจมีกฎหมายออกมากำหนดเงื่อนไขสุดแต่ความต้องการของ ผู้ครองอำนาจทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เพราะระบบสภาของเราอำนาจบริหารกับอำนาจนิติบัญญัติ มักจะต้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (เสน่ห์ จามริก) ถ้าพึงการมีรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิ เสรีภาพก็ใช้จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเสมอไป หากปราศจากเจตนารมณ์แห่งสิทธิเสรีภาพแห่ง ประชาธิปไตยกล่าวคือ ทั้งเจตนาและห้วงแห่งอารมณ์ของประชาชนที่จะร่วมกันกำหนดมรรควิธีของตน ในห้วงแห่งสถานการณ์นั้นๆ ตามที่เอ.วี ไคเซย์(A.V.Dicey)ผู้เชี่ยวชาญรัฐธรรมนูญอังกฤษกล่าวว่า สิทธิ เสรีภาพของประชาชนถือเป็นแหล่งที่มาและเป็นตัวกำหนดหลักการรัฐธรรมนูญโดยมีอำนาจฝ่ายตุลาการ คือศาลยุติธรรมเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ สิทธิและเสรีภาพเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงอยู่อย่าง สมศักดิ์ศรีของมนุษย์ และยังคงรอดพ้นจากการถูกลิดรอน เพราะเหตุอ้างทางวิกฤติการณ์ในแง่ของ หลักการพื้นฐานของเรา มันไม่จำเป็นต้องมีการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพนี้เลย แม้ในยามฉุกเฉินก็ตาม กล่าว โดยสรุปเราไม่เคยได้รัฐธรรมนูญที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริงในความหมายที่ยึดถือสิทธิเสรีภาพของ ประชาชนเป็นที่ตั้ง มิใช่ยึดถืออำนาจรัฐเป็นที่ตั้งแล้วคอยกับความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพอย่างที่เคยเป็นมา และ

กำลังเป็นอยู่ เพราะเนื้อแท้แห่งรัฐธรรมนูญมิใช่แค่เอกสารรวบรวมบทบัญญัติต่างๆไว้เท่านั้น หากแต่ว่า หมายถึงจิตวิญญาณของระบบการเมืองการปกครอง จำเป็นต้องมีวิถีทัศน์และการมีส่วนร่วม จากภาคส่วนต่างๆของสังคมเพื่อเฟื่องฟูนิเวศทางเลือกสิทธิเสรีภาพเสรีภาพในอนาคตมีประเด็นต้องพิจารณาปัญหา 3 ทฤษฎี เพื่อสะท้อนถึงอุปสรรคการนำรัฐธรรมนูญไปใช้คือ

1. ความจริงแท้ (authenticity) ในเรื่องความเป็นสากล ที่ระบุถึงสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์ไม่มีรอยแบ่งแยกระหว่างโลกอันศักดิ์สิทธิ์เช่นศาสนา สิ่งเคารพรวมทั้งชนกับความเป็นสามัญ ในบางสังคมเป็นสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเช่นนี้ได้ แต่ในบางสังคมไม่สามารถกระทำได้เพราะติดที่สิทธิทางวัฒนธรรมซึ่งมักละเอียดพิถีพิถันในแง่กฎหมาย เนื้อหา ขอบเขต และการบังคับใช้ หากพิจารณาในกรอบเนื้อหาความเป็นสากล ก็จะเกิดปัญหามาตรฐานการตัดสินใจว่า สิทธิ ชนิดใดได้รับการยอมรับว่าเป็นสิทธิ ซึ่งจะต้องมองที่การเมืองว่ามีปัญหาเรื่องความจริงแท้ในเรื่องความเป็นสากลในทางปฏิบัติที่บรรลุถึงการเปิดโอกาสให้ตั้งคำถาม การให้กระแสดความคิดเห็นที่หลากหลายให้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นหรือไม่ เพราะหากไม่แล้วอาจให้กำเนิดความเป็นสากลในกรอบประชาธิปไตย ที่ไม่สากล เมื่อเป็นเช่นนี้จะส่งผลต่อปัญหามาตรฐาน เกณฑ์คุณค่าและการปะทะกันของมวลชนทางความคิดอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากความเป็นสากลเทียมถูกรองรับเชิงความชอบธรรม อำนาจความรู้ และการครอบงำจากอำนาจอื่นด้วยแล้ว การเมืองก็จะปรากฏในรูปของวาทกรรมการครอบงำและการต่อต้าน

2.การเมืองแห่งความจริงแท้ คงต้องต่อสู้เท่าที่โอกาสมีอยู่เพื่อใช้พื้นที่เสนอ เสียง ที่มีความเป็นสากลต่อชายขอบหากแต่ว่า ความเป็นสากลนั้นเป็นความท้าทายวิพากษ์วิจารณ์การครอบงำกรรมสิทธิ์ประชาชนเพื่อประโยชน์และอำนาจทางการเมือง กับความเป็นสากลจากพื้นฐานประเพณี คติความเชื่ออันหลากหลายของสังคมจากชายขอบที่ขาดทั้งพื้นที่เสนอ เสียง ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการ หรือแม้แต่การมีส่วนร่วมใช้สิทธิในการมีส่วนร่วมกำหนดอนาคตทางเดินทางการเมืองแห่งตน

3.ความจริงแท้ และความเป็นสากล ภายใต้ยุคสมัยปัจจุบันควรพิจารณาว่าควรใช้ทฤษฎีและผลทางเมืองแบบใด จากปมปัญหาสามประการที่กล่าวมาเป็นอุปสรรคพัฒนาอุดมการณ์ธรรมาภิบาล และประชาธิปไตย ท้ายที่สุดระบบรัฐธรรมนูญของไทย เป็นมาภายใต้กระแสอำนาจนิยมตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน กระแสสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้เริ่มก่อตัวเมื่อ 14 ตุลาคม 16 ถึงพฤษภาคมหาวิปโยค 35และปัจจุบันเป็นอีกวาระหนึ่งที่บ้านเมืองเรากำลังอยู่ในห้วงแห่งหัวเลี้ยวหัวต่อสังคมการเมืองไทย เป็นช่วงเปลี่ยนแปลงที่มีอาจปล่อยให้ดูเป็นเพียงต้องอาศัยพระเอกจี่ม้าขาว หรือผู้เชี่ยวชาญเข้ามาแก้ไข หากแต่ว่าเป็นเรื่องที่ยั่งยืนอยู่กับความเข้าใจและตระหนักรับรู้ของประชาชนทุกหมู่เหล่าของไทย